

Peter Aall Simonsen
Anne Maries vei 13
0373 Oslo

13. februar 2018

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Att.: Jan Arthur Sørensen

VILKÅRSREVISJON TOKKE/VINJE – BORDALSVATN - KRAV OM MINIMUM Fyllingsgrad

Jeg viser til mitt brev til NVE datert 12. oktober 2017 hvor jeg avgir en høringsuttalelse til forestående vilkårsrevisjon tilknyttet Tokke/Vinje-utbyggingen.

Under nevnte brev punkt 3.5 (*Magasinrestriksjoner*) fremmes det et krav om minimumsfyllingsgrad. Jeg vil her i følgende utdype kravet, både med hensyn til (i) rettslig grunnlag ved gjennomgang av eksisterende, konsekvent forvaltningspraksis og (ii) faktisk behov.

Kravet er særs viktig. Det er også fremmet av Vinje kommune foruten øvrige grunneier / brukere rundt Bordalsvatn.

1. Praksis tilknyttet vilkårsrevisjoner – hovedregel minimum fyllingsgrad

Vi har gått igjennom samtlige gjennomførte revisjoner og kan da summere opp følgende hovedpunkter tilknyttet magasinrestriksjoner:

1. Håvikvassdraget 08.12.2017
 - a. Storstvnet: HRV 256,6 LRV 221, reg. høyde 35,6 – vilkår; forbud mot tapping fom 1. mai til nådd HRV minus 5 meter (85 %)
2. Skoddebergvatn 13.10.2017
 - a. Skoddebergvatn: Reg høyde 6,5 – intet nytt vilkår. Liten regulering
3. Mesnavassdraget 24.03.2017
 - a. Sjusjøen: HRV 809,96, LRV 805,76 - reg. høyde 4,2 - vilkår; forbud mot tapping i perioden 15. juni til 15. september lavere enn 809,21 (ca 81 %)
 - b. Sør-Mesna: HRV 531,55, LRV 524,05 - reg. høyde 7,5 - vilkår; forbud mot tapping perioden fra vårflommens avløp til 1. desember lavere enn HRV minus 1,75 (76 %)
4. Overføring Veo til Tesse
 - a. Ikke relevant da ingen regulering av vann/dammer
5. Årdals- og Lysevassdraget 17.04.2015

- a. Ble fremsatt krav om "stabil vannstand", men ikke etterkommet. OED forutsatte at Lyse fortsatte sin praksis hvor vannstanden søkes holdt høy og stabil hele sommeren og derfor ikke behov for særskilte vilkår
- 6. Selbusjøen og Dragstsjøen 11.03.2014
 - a. Selbusjøen: HRV 158,17, LRV 151,87, reg. høyde 6,3 - vilkår; forbud mot tapping fom vårflommens kulminasjon under 156,8 til 31 august (78 %), og deretter 156,17 frem til 31 oktober
 - b. Dragstsjøen: HRV 262,37, LRV 257,37, reg. høyde 5,0 – vilkår; forbud mot tapping i perioden 15. juni til 31. oktober under 261,87 (90%)
- 7. Tessereguleringen 28.10.2011
 - a. Tesse: HRV 854,17, LRV 841,77, reg. høyde 12,4 – vilkår; skal være minimum 850,67 innen 1. juli (72%)
- 8. Vinstravassdraget 12.12.2008
 - a. 8 magasin med reg. høyde varierende fra 2,0 (Øyangen) til 13 m (Olstappen) – vilkår Olstappen; skal være HRV minus 1,5 meter 15 juni til 15.august (88%)

I enkelte av revisjonen ble det også vurdert krav om minstevannstand for enkelte andre vann. Det var i hovedsak mindre reguleringer hvor minstevannstand hadde mindre betydning.

I Årdal/Lyserevisjonen ble det krevd, men ikke etterkommet krav om minstevannstand. Som begrunnelse for ikke å etterkomme kravet viste OED til Lyses;

"praksis hvor vannstanden søkes holdt høy og stabil om sommeren og [OED] forutsetter at dette er en praksis som videreføres".

I dette ligger en forutsetning om at krav om magasinrestriksjon og fyllingsgrad allerede er oppfylt.

I det andre tilfellet det ikke ble etterkommet, revisjonen av Skoddebergvatn, er det en liten regulering, både i reguleringshøyde (6,5 m) og vannets størrelse. PÅ NVEs hjemmeside opplyses det at det ikke ble pålagt minstevannstand i den saken da det ville øke faren for flom og erosjon. NVEs begrunnelse for ikke å sette vilkår om minstevannstand viser implisitt til at det ved revisjoner normalt settes krav om minstevannstand.

For så vidt gjelder praksis er således konklusjonen klar. Der det er rettet krav om minimumsfyllinger, så er det i all hovedsak etterkommet med mindre det er grunner som økt fare for flom mm. Det er vist til ulike hensyn som allmennhetens bruk av området, sedimenter/erosjon, fiske mm som begrunnelse for slikt vilkår om minstevannstand. Kravet til minstevannstand (i) i prosent ligger gjennomsnittlig på om lag 81,5 % av reguleringshøyden og (ii) varierer i meter fra rundt 0,2 til 5 meter under HRV.

2. Praksis tilknyttet nye reguleringer – hovedregel er minimum fyllingsgrad

Det er i dag i utgangspunktet utfordrende å få nye konsesjoner for oppdemminger. Det henger sammen med de miljø- og estetiske kostnader som følger av slike nye reguleringer. Omfanget av reguleringer er

allerede betydelig. Kraftbehovet er i dag bedre dekket opp og det er alternative kilder (kabler, vind, fjernvarme mm) til å dekke inn fremtidig kraftbehov.

I den grad det gis nye konsesjoner til oppdemninger og / eller senkninger, gis disse nå med et manøvreringsreglement med forbud mot tapping fra vårflom til en bestemt fyllingsgrad, normalt nærme HRV, før det igjen kan slippes vann. Når vinteren kommer vil det kunne tappes helt ned igjen.

På denne måten får regulanten utnyttet magasinet til sitt fulle uten krafttap, hvilket er bra for totale kraftbalanse, men lavere frihet til effektkjøring på sommeren. Verdien av effektkjøring om sommeren er begrenset sammenlignet med verdien av magasin tapping i vinterhalvåret.

3. Bordalsvatn – krav om minimum fyllingsgrad

3.1 Hvorfor krav om minimum fyllingsgrad

Vi har i vår høringsuttalelse av 12. oktober 2017 pkt 3.5 (*Magasinrestriksjoner*). Vi vil her gjenta og utdype disse her:

- Betydelig reguleringshøyde
 - Bordalsvatn er betydelig regulert – gjennomgående vesentlig mer enn de øvrige magasiner som i all hovedsak i forbindelse med vilkårsrevisjoner alle har fått magasinrestriksjoner med minimum fyllingsgrad
- Effektkjøring
 - Det er økt effektkjøring med påfølgende utvaskinger og dårligere næringsgrunnlag for fisk
- Fremkommelighet
 - Lav fyllingsgrad i sommerhalvåret medfører vanskelig fremkommelighet
 - Det er forskriftsbestemt adgang til motorisert ferdsel på vannet
 - Det er et betydelig salg av reinskort vest og nord for vannet. Vannet er en viktig ferdselsåre for tilgang til disse delene av Hardangervidda. Reinsjegere bruker vannet for å komme inn i terrenget og frakte ut kjøtt.
 - Tilsvarende brukes det av grunneiere, besøkende/campere og andre tilreisende foruten de som kjøper fiskekort. Det er stor beiteaktivitet i området og sausankere bruker det også til transport.
 - Rent topografisk kommer det ved nedtapping frem bratte, steinete skråninger nordøst, øst og syd og for vannet som er vanskelige å legge til og til dels gjør det umulig å gå i land
 - Vest og nordvest kommer det svært lange, torvbakker/myrer som er tunge å gå og som gjør det vanskelig å transportere inn og ut materialer, proviant, jaktutbytte mm
 - Nedtapping medfører også at det kommer frem nye skjær og grunner
- Turisme
 - Vannet ligger rett nord for Vågsli med hyttefelt og turisme
 - Videre er det et hyttefelt ved Bordalsvatnveien nedenfor dammen mot sydøst

- Toppen Vesle Nup (1.510 moh) rett vest for vannet er et populært turmål
- Tilsvarende er Vågsliheii og Havradalen syd og vest for vannet populære turområder
- Vannet, og den betydelige reguleringssonen, er svært synlig for turgåere, skjemmende, og direkte negativ for turismen
- Det selges fiskekort og er bilvei helt frem til vannet som benyttes som utgangspunkt for turer. Det er bobiler, teltturister og folk med kanoer og båter som oppsøker vannet og camper der.
- Av flybilde på finn.no/kart som er tatt i sommerhalvåret, men ukjent dato kan det telles om lag 20 biler og bobiler på parkeringsplassen ved dammen og om lag 10 båter flytende eller kjørende på vannet. I tillegg kommer de biler som måtte ha parkert andre steder, gående foruten båter som ligger trukket opp på land. Dette dokumenterer en utstrakt bruk av vannet og området.
- Et fornuftig utformet krav til minstevannstand ville ført til at Vågsli og denne delen av Hardangervidda betydelig mer attraktivt og positivt for næringsvirksomheten i området
- Produksjonstap og flomfare
 - Et riktig utformet krav om minstevannstand vil ikke medføre noen økt fare for produksjonstap og flom

3.2 Aktuelt vilkår

Bordalsvatn er ett av de kraftigst regulerede vannene i Tokke/Vinje-utbyggingen med 39 meter reguleringshøyde.

Det er i forbindelse med de fleste avsluttede revisjoner satt krav om minstevannstand som er høyere enn HRV minus 2 meter.

Av hensyn til allmennhetens og miljøet, bør minstevannstanden i Bordalsvatn være HRV minus 2 meter frem til 1. desember med mindre Statkraft kan dokumentere flomfare og produksjonstap av betydning. Kravet bør være utformet slik at det ikke er anledning til å tappe fra og med 1. mai til kravet er oppfylt. Videre må det pålegges merking av skjær og grunner.

4. Statkrafts plikt til å dokumentere

Statkraft har ikke fremlagt dokumentasjon og simuleringer som de i henhold til NVEs "*Mal for Revisjonsdokument*" punkt 10 "*Magasinrestriksjoner*" er pålagt, hverken i Revisjonsdokumentet av 2013 eller Statkrafts kommentarer til høringsuttalelser av juni 2017. Plikten og dens innhold er nærmere beskrevet i mitt brev av 12. oktober 2017 under pkt 3.5.2. NVE må som nevnt i vårt brev pålegge Statkraft å fremlegge dokumentasjon tilknyttet Bordalsvatn som de er pålagt og denne må sendes ut til alle berørte parter.

5. Avslutning

Som part i saken bes jeg om å holdes underrettet om videre saksgang, herunder møter som avholdes med konsesjonær og andre berørte parter.

Dersom NVE eller OED skulle ha noen spørsmål tilknyttet dette brev eller Bordalsvatn-reguleringen ellers, må dere gjerne ta kontakt med undertegnede. Jeg nås lettest på mobiltelefonnummer: 920 23 789 og email: pes@svw.no.

Med vennlig hilsen,

Peter Aall Simonsen

Kopi: Vinje kommune